

עם "הפרדנו":

באוסטריה-אונגריה:
 לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.76 קראנען, לרבע שנה
 3.90 קראנען.
 ברוסיה:
 לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 3 רויב, לרבע שנה 1.50.
 בשאר ארצות:
 באשכנז לשנה: 18 מארק, באנגליה לשנה: 12 שוללונג, בשאר
 ארצות לשנה: 17 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פֿרנק.
 בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.
 כחיר כודעות: בעד כל שורה קטנה פטיש 88 ה' 15 ק'.

תנאי ההתימה.

באוסטריה-אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 6.26
 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.
 ברוסיה: לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב.
 בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שוללונג,
 בשאר ארצות לשנה: 11 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פֿרנק.
 ההותכים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה הנם.
 דסי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני
 הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף
 המדינה לפי הקורס).
 כחיר כל נומר 10 קאפ' 26 העללער.

Krakau, 22 Juli (9 Juli) 1903.

גליון מא-מב.

קרבני, יום ד', כ"ז תמוז תרס"ג.

תָּבֵן: ערב קיץ (שיר), שאול טשרניחובסקי. — ילדי ירושלים (מספרי החורבן), יגאל הכרמלי. — יהודים
 בירושלים (ציור), — הכותל המערבי (אגדה), י. ב. לבנה. — איכה (ציור), ליפטן לויין. — אצל הכותל
 המערבי (ציור), — כליל תשעה באב (זכרון), ש. בן-ציון, אודיסא. — כימי הבציר (מחיי הילדים בארץ ישראל, המשך)
 חמדה בן-יהודה. — הקוקי (מחיי הטבע), אביאסף. — חדשות. — ידיעות שונות. — חליפות ככתבים בין קוראי העולם
 קטן. — נדבות. — מודעות.

ערב-קיץ.

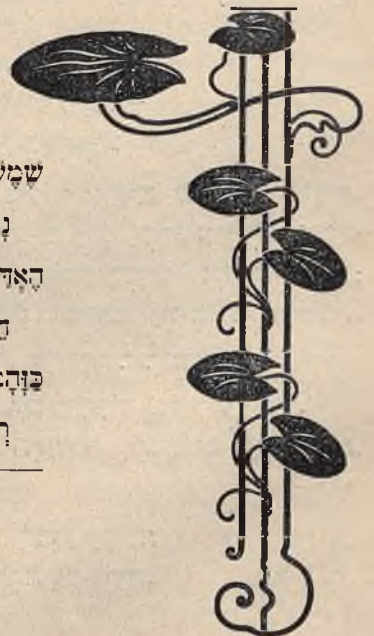
שמש ערבים

שמש ערבים
 נשק בגף ים.
 האדים שמים.
 הבו עץ רם.
 בנהב הנקד
 ראי האגם.

Жуль Käfer. (1)

צִלִּים נְמָרִים
 מְטַפְּקִים בְּקוֹר,
 מְלוּיִם הַנְּדָרִים.
 מְכַסִּים הַנִּיר,
 וְחַפְּשִׁית מוֹעֵפָה
 וְתַנְמוֹם לָהּ שִׁיר...

שאול טשרניחובסקי.

הַ הַ יְלָדֵי יְרוּשָׁלַיִם . 33

(מספורי החרון)

— 225 —

באנו אל בית המדרש.

כל האנשים יושבים לארץ ונרות קטנים ובהים בידיהם, וצללים שחורים, צללים גבהים מתנועעים הומם על הקירות מסביב. אין זאת כי צללי הגבורים הענקים הם, גבורי ישראל, אשר נלחמו על ארצם ועל מקדשם בקרב ובאש ובדם, נלחמו ונפלו, הם וחרבם בידם, וצללי הענקים האלה מטילים עתה על קירות בית המדרש, ומביטים בשני האפל שלהם על בני בנייהם הקטנים והדלים היושבים לארץ ובוכים...

וארון הקדש התפשט את הפרכת היפה עם היגון דוד" של זהב אשר עליה ויתכס כלי באפל. דומה אני לשני האריות, אשר משני עברי ארון הקדש מביטים אלי מתוך האפל והמה וועפים מאד, ושני הגרובים האוחזים בלחות אשר על ארון הקדש ממעל, מחבקים הפעם את הלחות ביותר עו, במפתחים פן ובאו ויגולום מהם.

והחון עלה וישב על המדרגה אשר לפני ארון הקדש:

איכה ישבה בדר
העיר רבתי עם —
היתה: כאלמנה!

והחון קורא ובוכה, והאנשים שומעים ובוכים. כמדמה לי שגם הגרובים על ארון הקדש עומדים ובוכים, גם ספרי התורה שבתוך ארון הקדש עומדים ובוכים; והצללים הגבהים עומדים ומביטים, אף ככה לא יבכו... גם אני איני בוכה, איני יכול לבכות...

ואני מרגיש כמו מיס רותחים באו לתוך עיני. והנרות הבהים התחילו מתנועעים אנה ואנה מתנועעים ומרקדים...

ככה תבכה בליקה
ודמעתה על לחיה.

השמש שוקעת; ואני ואבי נמרנו לאכל את הפסחה האכלה, סעדת ההפסקה, ביצה טובלה באפר, ונקם מן השרפרפים (1) הנמוכים, שפעדנו עליהם, ללכת לבית המדרש. חרבי חרב העין שעשה לו אחי הגדול, מיטלת לארץ ככלי אין הפץ בו. נכר הוא שהגבור, אשר חנר אותה על מתניו, נצח במלחמה, ונפתח ונשליכה לארץ; ועתה הוא הולך לבבות את החללים, חללי בני עמו, אשר נפלו בחרב הברזל אשר לאויב.

אמי הטובה הגישה לנו דומם את ה"קנינות" (כי גם לי היתה "קנינה" קטנה באותיות גדולות ושחורות, קנינה לי לברד). באשר לקחתי את קינתי מידה, הבטתי אל פניה העצובים וראיתי: כי דמעות תלויות לה על עפעפיה; וברגע ודמעה אחת גדולה נפלה על קינתי הקטנה ותכתמנה.

דומם יצא אבי מן הבית ודומם יצאתי גם אני אחריו; גם שלום לא אמרתי לאמי: אין שלום לאבלים, לבני החרון.

דממה עצובה ברחוב. יהודים גדולים וקטנים הולכים לאט, בפופים בוקנים וקנינות בידיהם; גם הילדים אינם אלא וקנים קטנים... אין זאת, כי משא כבד היא הקנינה הקטנה הזאת, ועל בן כל נושאה שחוחים ובוכים תמיד...

ואני הולך אחרי אבי, קנינה קטנה בנדי וחרון גדול בלבבי.

נשאתי עיני השממה, והנה — שרפה נוראה! — פאתיהם בוערת כלה באש אדמה כדם. הנה עומדים גבהים עד לב השמים ולהכה נוראה לוקטת בהם מפרה רגלם ועד ראשם; ומאחרי העומדים פתכנית היכל וזרמי אש אדמה ולבנה ממלאים אותו ושומפים בין קירותיו. שרפת המקדש...

* * *

(1) ספסלים קטנים.

מתחת ובולע את כל תפארת ישראל. אחר נשא עיני השמימה ובירדו הרים מפתח הנהב, אשר לחצר אלהי ישראל, ניאמר:

אלהי! אתה הפקדתי לנאמן ביתך, נתשם על שכמי מפתח חצר קדשך; ואולם - אהה! - ביתך לא שמרתי, גזיזים עריצים באו שערינו ונחללוהו וישלחוהו באש. קח אפוא, אלי, מנדי את פקדונך!
והנה יד אש שלוחה אליו מן השמים ותקח מידו את מפתח הנהב ומעלם.

עמה גם רוחי בידך אפקידה! - קרא הבחן הגדול.

ויתנפלו אל ים האש אשר מתחת.
- ונם אנו רוחנו בידך נפקידה! - קראו הבחנים פה אהה.

ויתנפלו אל ים האש אשר מתחת.
וישמע המגדל ויתחלחל ויתנפלו גם הוא אל ים האש אשר מתחת.

והלכהה שלחה לעמתם לשון אש אדמה ותכלע את הקרבנות האלה ולא נודע כי באו אל קרבנה...

* * *

המקדש שרוף, ירושלים תרבה.

ציון מדבר היתה.

ירושלים - שממה.

בית קדשנו ותפארתנו.

אשר הללוק אבותינו.

היה לשרפת אש;

וכל מחמדינו.

היה לחרבה.

הגבורים הנואשים, אחרי עשותם שמות במחריבי ארצם ומקדשם, נפלו על חרפם או התנפלו אל תלהבה נימתו מות גבורים קדושים על עמם וארצם; ויתרם הלכו שבי לפני צר, ואני תועה בין חרבות ירושלים.

- הנה איכה, אבי הטוב? איפה אמי האדווכת? - קראתי בבכי מר ואין עונה; אך הן נורא עונה לעמתי מן החרבות אשר מסביב.

ואני הולך ותועה הלאה הלאה - והנה עוד ילדים קטנים רבים באים לנגדי הולכים ותועים ובוכים גם הם וקוראים:

- הנה איכה, אבא? איפה אמא?

והנה הנורא עונה לעמתם: איכה, אבא? איפה אמא? ואני תועים יחד תועים ובוכים...

והנה עוד ילדים וילדות המונים המונים, כלם ותומים ויתומות קטנים ורבים, הולכים ובוכים; ויתומים היינו ואין אב...

והמון קורא ובוכה והאנשים שומעים ובוכים, והנרות מברקדים ומרקדים...
בנראה, זה דרך גרות החרבן לרקד לקול בכי...

* * *

והנרות הולכים ומתרבים ככוכבי השמים לרב, אך בקל אשר ירבו הנרות בן יגדל החשך, ובכל אשר ירבו בן יקטנו ויבהו ובן יסיפו לרקד ולהסתובב...

והנה הנרות הפתים חברו יחד ויהיו לאש שחורה אחת גדולה ואימה מאד; - - - והאש השחורה לוקחת בקירות ההיכל ולוקחת את המגדלים, ועמדי עשן אדמים בדם עולים השמימה; ויללה מרה וקול תרועה ומשק נשק נשמעים מסביב.

הבטתי סביבי, והנה אין יהודים היושבים לארץ ובוכים, אך צללים ענקים חמושים בחרבות אש לבנה נלחמים בנבוכה נפלאה בגורדי האויב הרבים ומפילים בהם חללים חמרים חמרים, והאש הולכת וגדולה והענקים נלחמים והורגים באויביהם בקול יללה אימה; והאויבים הרבים נופלים בעמיר מאחרי הקוצר, נופלים ומתים בקול תרועה פרוצה מאד.

קול נתנו בבית יי

כיום מועד.

והענקים מוסיפים להתנפל עליהם בקול יללת-רעם, והאויבים נמוגים ונופלים בתרועת נצחון ומתים. והלהקה אוכלת ולוקחת את ההיכל והדביר וחדרת אל קדש הקדשים...

ובכל אשר תנבר האש, בן יגדל החשך וכן תגדל היללה.

והפנהים לבושים בגדי בד קדש נאספים כלם אל כנופי אלהי ישראל המקף לתבה גדולה כחומת אש סביבי, ותפוזן הגדול בראשם והוא לבוש החשן והאפוד עם פעמוני הנהב אשר בשוליו וציון הקדש על מצחו.

- קומה אחי, ונלכה! - אמר הכהן הגדול אל אחיו הפנהים. - עמה הגיעה עתנו!

והכהן הגדול הולך וכל הפנהים לבושים בגדי בד קדש הולכים אחריו בין לבהות האש שנים, שנים, עד באם אל מגדל אהה, המתנשא בסלע עז בנם האש השומף מסביב, ולשון הלהקה החלה כבר ללחך גם את רגלי המגדל הנה.

והכהן הגדול עולה במעלות השיש אשר למגדל, ופעמוני הנהב אשר לאפוד מצלצלים בלקתו - ואחרי הפנהים אחיו; והם עולים מעלה מעלה על מעלות השיש עד הגיעם עד ראש המגדל.

והכהן הגדול מביט רגע אל ים האש הסוער ובושר

ושם הסירו את הכבלים מעל ידני. שרי הרומאים ואנשי
הצבא אשר היו באגיה התבוננו אלינו ויאמרו:
— מה יפים הם ילדי ירושלים ומה נחמדות הן
ילדות ציון!

ואנחנו עמדנו על ספון האגיה והבטנו אל הרי ארצנו
השוממה. הרי יהודה והרי אפרים אשר התנשאו לעינינו
כמצבות נשגבות על קברות גבורי עמנו הקדושים. הבטנו
ובכינו.

הו! מה קנאנו כלנו במתים האלה! המאשרים!
הם היו כבני חורין. מתו כבני חורין, ומצאו להם מנוחה.
על אדמת הקדש; ואנחנו אנה אנחנו מובלים? להמכר
לעבדים ולשפחות למחר יבי ארצנו!

אז הורם העין והאגיה הלכה לדרך. במים הרבים;
ואנחנו עומדים עוד על ספון האגיה ומביטים אל הרי
ארצנו הנקרה מביטים ובוכים כבי תמרורים.

היום רד. השמש אדמה פדם ירדה ממרום השמים
ותטבע בים. וברגע נהפכו מים הים ויהיו לדם. והנה ים דם גדול
ונורא משתרע מקצה השמים ועד קצה השמים — דמנו
הוא. דם עם יהודה השפוף בידי הרומאים העריצים;
ואגיהם שטה בים הדם הזה בתרושת נצחון.

יחי לילה. ליל חשך אפלה כשה את ים הדם ואת
אגית המלחמה ואותנו כלנו — אף בלבבנו גבר החשך
שבעתים. כל אנשי האגיה נמים פבר שנתם ואנחנו
כלנו ערים עוד ועומדים על מבסה האגיה ומביטים בעד
האפל אל עבר ארצנו השוממה מביטים ובוכים.

אז גם תילד תקטן בעל העינים הגדולות ונקרא
בקול רם.

— רב לכם ילדי ירושלים! תרפו מכבי! תקמעות
לא תועלנה מאומה. אף תרפינה את לבבכם ורפה
תרפינה את ידיכם. לא דמעות כי לב אמיץ ורוח עז וגבורה;
דרושים לנו הפעם! אם בניס אנחנו לאבותינו הגבורים.

נקומה ונעשה כמעשיהם! אבותינו הקדושים גלחמו בכל
עוון וגבורתם על חפש עמנו וארצנו. ובראותם כי נברה יד
האויב בחרו למות מות גבורים בגיחורים מהננע לפני
העריצים הפראים האלה; ואנחנו כניהם מובלים להמכר
בשוקי רומי לעבדי עבדים! היה לא תהיה! בני גבורים
אנו! דם אבותינו נוזל בעורקינו ורוחם עומדת בקרבנו
ואם קצרה ידנו להלחם בגבורים ולחיות כבני חורין;
נמותה אחי! נמותה בגבורים! נמותה על עמנו ואלהינו;
על עמנו ואלהינו! — הרעים תילד בקולו ניקפץ ויתגבל
הנמה.

— על עמנו ואלהינו! — ענו כל הילדות הרבות בעו
לעמתו — ותקפצנה ותתנפלה הימה.

בכה תעינו כלנו בין חרבות ירושלים, תעינו וראינו
חללים רבים חללי הרב וחללי רעב. משדכים בראש
כל הצות. ילדים רבים הכירו בהם את אבותיהם ואת
אמותיהם. ויתנפלו עליהם בכבי תמרורים ויחבקים וינשקום
בלי הרף ולא יכלו להפרד מהם. ואני ועוד אחרים כמוני
בקשנו בין כל החללים ולא מצאנו את אהובי נפשנו. הה.
מה קנאתי בחברי הקמנים אשר מצאו לפחות את הגויה
הנקרה של אביהם או של אמן. ויכולים הם לחבק לה
ולנשק לה ולשפף עליה את נפשם המרה...

ואני — אמלל — —

איכה אבא? איך, אמא? — ועקתי בכל כחי אף
קולי לא נשמע מקול היללה הנוראה אשר פרצה סביבי
לרגעים.

והנה קול שעטת סוסים ומשק נשק נשמע מרחוק
ובעבר רגע סבבנו חילים רומאים מכל עברים.

— הוי, קומי ילדי ירושלים, ולכו אתנו! — קרא
אלינו שר הגדוד רבות — עובו את הפגרים האלה ואת
העיר השוממה הזאת; אבוד אברה יהודה! קומי אפוא
ילדים יפים, ולכו אתנו; הלא טוב היות עבדים לרומי
מהיות אדנים למדבר שממה נה.

אף בראותו, כי איננו שומעים לו הרעים עלינו
בקולו:

— הוי, חכו נא לי קשי ערף! — ניצו לחילים
ויפרידו את הילדים ויגידו בחוקה מעל הגויות החביבות
ניאסרנו שנים שנים בכבלי ברזל ויסחבנו אחריהם.

העריצים! לשוא כבינו. לשוא התחננו אליהם. כי
ימותנו פה בעיר הקדש, ואל יוציאנו מנה. כי אטמו
אזניהם משמע את תחנוננו.

— הוי, פתאים! — קראו החילים — למה נמיתכם
ותיכם יקרים לנו. אצילי בני עמנו אזהבים עבדים יפים
ושפחות יפות ושלם ושלמו מחירם ביד גריבה.

— עבדים על אדמת נגר! — קראנו אנחנו הילדים
ונתחלחל.

— שפחות לרומאים! — קראו הילדות בלן
ונתחלחלה גם הן.

אף הרומאים העריצים משכונו אחריהם ולא שמו
לב לדברינו ולתחנוננו ואנחנו הלכנו אחריהם הלך ובכה
בשיות רבים המובלים לטבח. אף ילד אחד קטן ויפה
ועינים לו גדולות ושחורות — אף תילד הזה לא בכה. כי
הלך לפנינו בצנאר נטוי ועיניו הגדולות הפיצו אש...

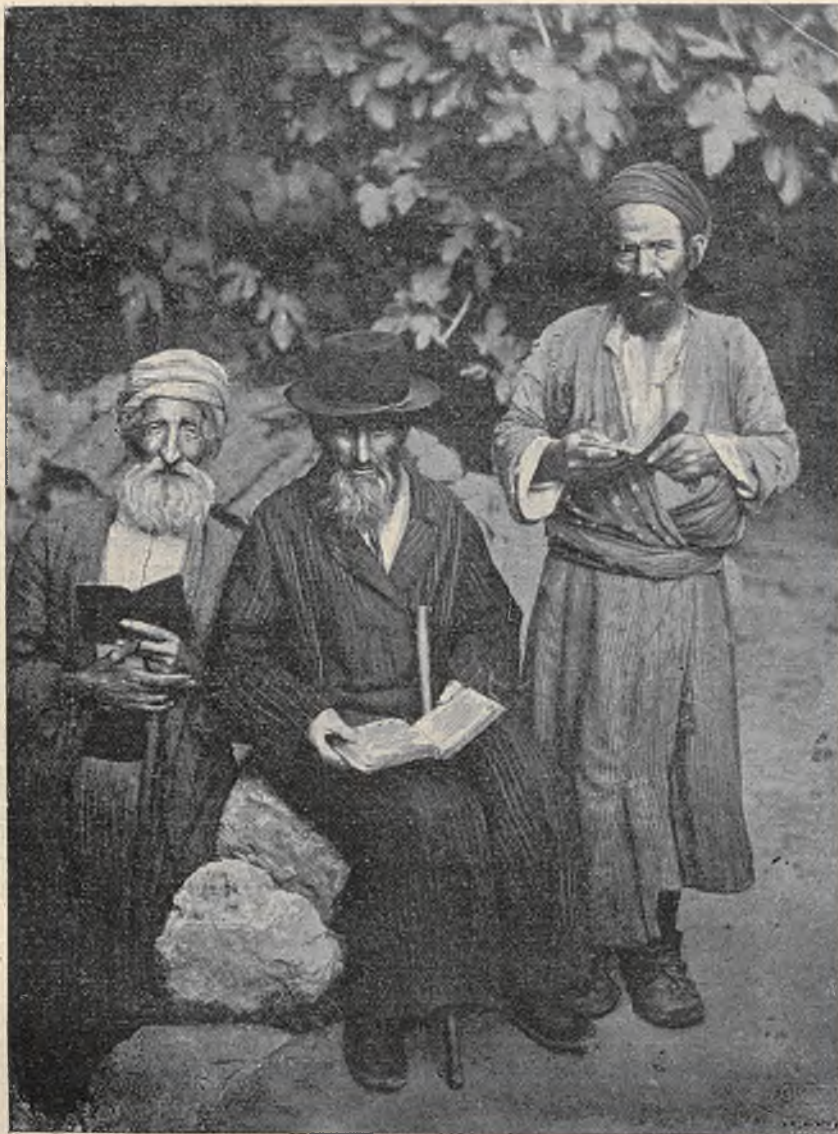
אז הובאנו כלנו אל אגית מלחמה רומית, אשר
עמדה בחוף הים הגדול, הוא ים יפו, להובילנו רומאה.

קראת בקול מתוך שנתך? - שאלני אבי וימח דמעה
 מעל עפעפי - אין זאת בי חלום חלמת בני.
 ואני נרעש ונפעם הייתי מכל המחזות הנוראים.
 אשר ראיתי בחלומי ולא יכלתי להוציא גם הנה מפני.
 בית המדרש היה בבר ריק ואפל. רק רבי תנחום
 שכננו ישב עוד שם בפנה על הארץ וקרא "תקון חצות".
 ואבי שנמר כבר את "תקון חצות" קם באנחה מן
 הארץ ויקחני בידו וילך עמי הביתה.
 ונאל הפרמלי.

- על עמנו ואלהינו! - קראו כל הילדים אחריהם
 ויקפצו ויתנפלו הימה.
 - על עמנו ואלהינו! - קראתי גם אני ואקפץ
 ואתנפל הימה. - - -

* * *

הקיצותי.
 - מה זה הנה לך בני כי בכיתך ותחרר בכה גם

יהודים בירושלים.

הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי.

(אגדה.)

— 22 —

להם: הנה מספר בני ישראל החוצבים בהרים ונושאי הסבל הולכים הלוך והסור יום יום; מהרו, אפוא, לבא אלינו ולעבד אתנו את העבודה תחת הנרפים ולא ימשך בננו בית יי לארץ ימים. וישמעו עשרים האלף איש את הדבר הזה וימהרו ויבאו לקול אחיהם הקוראים להם, ויחלו להפיע אבנים ולהצבן ולהקציען והצלה המלאכה בידם עד מאד.

ותעברנה שלש שנות עבודה בפננו, וירא שלמה, כי עוד לא נעשה גם החלק השלישי מכל המלאכה ויחר לו מאד. ויחקר ויודיש את סבת הדבר ויגד לו, כי מעט מאד מספר העובדים החרוצים והזריזים, וישלח לאדונירם אשר על הפס ויצוהו לאמר: תכבד העבודה על העם ויעשו בה ולא ימשך הפננו לארץ ימים! וירא אדונירם את המלך זועם, וירא מאד ויאין בעם לבלות מעשיהם. וירדו הרודים בעם בקצף ובחמה גדולה, ונחיו האנשים הנרפים לעבד את עבודתם בעל כרחם, ומדי נשתם לחצב את האבנים ולהפיען ממקומן—ומלאו את פיהם אלות, וקללו את המלך ואת אדונירם ואת כל שרי הנצבים, ואררו את המלאכה, והעברנה עוד שלש שנים— והאבנים לבננו קירות בית יי העלו ורושלימה, ובננו בית יי החל.

אז היתה מריבה גדולה בין העם העושים במלאכה; אלה אומרים: האבנים אשר העלינו אנחנו ורושלימה תהינה בכתל המזרחי, ואלה אומרים: לאו כי האבנים אשר אנחנו העלינו אותן תהינה בכתל המזרחי, ואבנינו אתם תושמנה בכתל הדרומי או הצפוני; ורק בני בנימין לבדם לא רבו ולא דרשו מאומה, כי אמרו: דינו שהאבנים אשר עבדנו בתן בועת אפינו תושמנה בבננו בית יי בירושלים. ובדברם את הדברים האלה ולנו עיניהם דמעה מרב שמחה, והמריבה הולכת והזקה והעבודה נשבתת, ויראו בני בנימין את הדבר הרע הזה, ויאמרו איש אל אחיו: הן לא שמענו, כי המתקוממים יבקשו לבנות את הכתל המערבי, באמרם: היללה לנו משום את אבנינו בכתל המערבי, אשר לא יראה מעולם את קרני שמש הבקר

ויהי כאשר נודע לבני ישראל, כי צוה יי את המלך שלמה לבנות את בית המקדש בירושלים, — ויחלק העם לארבעה ראשים: הראש האחד אמר: בני אצילי העם אנחנו— לנו נאה להיות רודים בעם, אשר יעשו במלאכה; והראש השני אמר: בני אפרים בן יוסף, שמשל בכל ארץ מצרים, אנחנו, — למי נאה יותר להיות רודים בעם מפנו? אז יאמר הראש השלישי: בני השוטרים העברים, שהשגיחו על בננו פיתום ורעמסם אנחנו, ועל בן רק לנו ראוייה המישרה לנצח על עושי המלאכה, ורק הראש הרביעי לא בקש דבר; וכאשר נודע להם, כי יבנה בית לשם יי, מהרו ויתיצבו לפני המלך ויבקשו מפנו לתת את עבודת הבננו בידם. ויצו שלמה את אדונירם לפקד את העם החפץ לעשות במלאכת המקדש.

ויצא אדונירם ויפקד את העם ויהי מספרם מאה ושמונים אלף איש. ויחלק אותם המלך לשלישה חלקים: שבעים אלף יהיו נושאי סבל, ושמונים אלף חוצב בהר ושלישים אלף כורתו עצים בלבנון. ויהי כאשר עלו שלישים האלף איש הלבנונה ויצר להם תפקום לעבד את עבודתם יחד, ויהי מריבה ביניהם; אלה אמרו: שובו אתם לבתיכם, ונעשינו את המלאכה תחתיכם! ואלה אמרו: לא, כי אתם תשובו לאהליכם ונאנחנו נעבד תחתיכם את עבודת הקדש! ויהי כבוא דברי הריבות למלך, ויעש המלך בהכמה ויחלק אותם לשלישה חלקים, וישלחם לבנונה עשרת אלפים איש בחדש חליפות: חדש יהיו בבננו ושני חדשים בביתו, — וישבת הריב, והכנת החמר לבננו בית יי החלה.

ויהי כאשר פלטה השנה הראשונה לעבודת הקדש, ויחלו רבים מן העובדים להשתמש מעבודת המקדש הקשה, כי קצה נפשם בה, ורק שלישים האלף — בני שבט בנימין לבדם — לא מאסו במלאכתם, כי אם הוסיפו לעשות בה בלבב שלם ובנפש תפצה, ויהי כראותם, כי אחיהם מתרפים במלאכתם, וישלחו לעשרים אלף האיש היושבים שני חדשים בירושלים ומתכים ליום אשר יצאו בו לעבודת הקדש, ויאמרו

והנה מן רעות בכתלי המזרח והדרום והצפון, ויצו לצפות אותם
זהב ולעברם ברתוקות זהב...

* * *

ובישחלק לב העם משנאת חנם וקנאת איש מרעהו
הפרידו בין אחים, ויעלו צוררי ישראל על ירושלים להחריבה...
בכשילים ובילפות ובמפצצים התפרצו האויבים אל בית
י. ויהי אך נגעו בקירות המזרח והצפון והדרום ניתפורר צפוי
הזהב, והתקרענה גם רתוקות הזהב ויפלו ארצה, ויהיו מרמס
לרגלי מחריבי בית י. ויחזו להרס את שלשת הכתלים האלה,
ויכו בהם ככלי משיחיתם, והפלגה האבנים אשר מעל אחותה
והתפכנה לחצין, ויבא רוח סערה וישאם ויפיצם לכל עבר;
ויגשו האויבים אל הכתל המערבי ויכו בו בכשיליהם ובמפצציהם,
— וישברו הכשילים ויתפוצצו המפצצים; ויראו צוררי ישראל
כי כן, וימהרו וינקחו קרדמות ברזל ומקבות של עשת וישתערו
בהמה שפוכה על הכתל המערבי ויחלו לנפץ אותה— וישברו
תקרדמות והתפוררנה המקבות, — וכתל המערבי עמד
איתן בצור כלבנים...

כאשר עבר ליל החרבן ויעל השחר, ראה הכתל המערבי
את שמש הבקר בפעם הראשונה, ותחשכנה אבניו ותלשחנה
ותלבשנה קדרות... הוא הביט אל חבריו הכתלים שעמד עימם
תחת פנה אחת מאות בשנים, וירא והנה לא נשארה בהם
גם אבן על אבן, — ויבך דמעות סלע, דמעות צורים...

וכבר עברו מאות שנים רבות— והכתל המערבי עודנו
קים ועומד; עומד הוא ומקנה ליום אשר יתאחדו בו כל בני
ישראל; ויקומו כלם כאיש אחד חברים לבנות את ירושלים
ומקדשה בגן עדי עד. בגן אחד חזק ושלם, אשר כל כלי יוצר
עליו לא יצלה וכל הרוחות הרעות שבעולם לא יזוהו ממקומו.

י. ב. לבני.

ואשר לא יראהו איש עד אם סבב את בית האלהים מכל צד!
נקומה, אפוא, אחים, כאיש אחד חברים ונבנה את אבנינו
ונבנה את הכתל המערבי. ויגשו בני בנימין אל המלאכה
ויעשוה כלבב שלם ובגפוש הפצה וישבחו גם מאכל להם ולא
ידעו מנוחה ביום ובלילה, וישגיחו אל כל סדק ואל כל בדיק
אשר בין האבנים, ויחזקון ויאמצון זו אל זו ויחברון היטב, ויהי
כל הרואה את הכתל המערבי ואמר: אין זאת כי אם הוצקו
כל האבנים הרבות יחד, ותהיינה לאבן אחת גדולה ובצורה
מאד מאד.

והריב בין בני אפרים ויתר העם מרם וישבת, וילכו בני
אפרים אל ירבעם בן נבט ויאמרו אליו: בן שבטנו אתה והמלך
אוהב אותך, ודברך נשמעים אליו. הואל נא וקח מידנו את
המפת אשר הבאנו לך, ודברת אל המלך לתת אותנו לבנות
את הכתל המזרחי, ויקח ירבעם את המפת וילך אל המלך,
וידבר טובות על בני שבטו וילשן את יתר העם אל המלך.
ויאמר שלמה: הנה ראיתיך גבור חיל וכל אשר אתה עושה
י. מצליח בידך, על כן אני נותן בידך את בני בית האלהים,
וככל אשר ייטב בעיניך עשה, ויהי כאשר נתנה המשרה על
שכם וירבעם בן נבט, ויתן את בני שבטו לבנות את הכתל
המזרחי ועל יתר העם צוה לבנות את הכתל הדרומי והצפוני.

ויהי כאשר החלו לבנות את שלשת הכתלים, ויקנאו
הבונים בבני אפרים ונקללו ויחרפום ויתקלסו בהם, ולא שמו
האנשים המתקוטטים את לבבם אל מיב המלאכה
ולא השגיחו אל הסדקים ואל הכקיעים אשר בין האבנים, ויהי
מראה שלשת הכתלים מבחזין כלבות הבונים מבפנים; ויהי
כאשר שלמה המלאכה ויבא שלמה המלך להתבונן אליה וירא

נאמנה "א י כ ה" נאמנה

(ציור).

.....

הוא רץ ויחברים רצים אחריו, הנה הוא קופץ
ודולג על הקורה המנמת בקרוב, דוחף בצדו אינה
נער הבא לקראתו, ונוטה הצדה בתנועה מהירה מאד
ומתאמץ להמלט מן הרודפים אחריו.

ענה ונגע ונושם בכבדות הוא בא אל הגפול, מסיר
את פובעו מעל ראשו ומנופף בו אל עבר פניו האדמים
להשיב עליו רוח קלה.

- לא תפשותני!... קורא שמואל לחבריו במנצחה.

שמואל שחק עם חבריו בקרוב, והשחוק לקח את
כל לבבו, הם שחקו ב"תפישוה" — אין המשחק תנה מענין
ביותר, אכל שמואל תנה נתון תמיד בכל לבו ונפשו אל
הדבר, שהוא עסוק בו; כך הנה טבעו. לפני שמואל היו
עמה נלהבים מאד, פובעו מוסב מעט הצדה, עיניו
השחורות משוטטות אנה ואנה, והוא קורא אל חבריו
קולו הצרוד מעט מעופות:

- תפשוני!

— כבר נחתי — קורא שמואל לחבריו — תפשוני! —
 שמואל היה קל-הרגלים ונריו מאד. הוא מתפתל
 ברוצו, נוטה אנה ואנה ונמלט מידי רודפיו.
 — הו! — קרא שמואל בעמדו.

— נתפשת! — קרא אליו חיים באחוז בקצה שרולו.
 — לא! — קרא שמואל באנחה עמקה הלא...
 עמדתי... בעצמי...

— למה היה לך לעמד? — אומר לו חיים בשחוק.
 — בי סוגרים... כבר את החניות — ושמואל מזרה
 באצבעו אל עבר השוק.

הילדים הביטו אל השוק — והנה הפל סוגרים את
 חניותיהם. השמש שונקעת. איזו חורבת עצבת פרושה סביב.
 שמואל לבש את מעילו, ויאמר:

— אני הולך הביתה.
 — ענה אתה? — שאלוהו חבריו.
 — לא, תשעה-באב היום... קינות...

השמש שונקעת, השמים הולכים ובהים. כל העולם
 שונקע בצער —

וכאשר נכנס שמואל הביתה מצא כבר את הסעדה
 המבוססת מוכנה לפני אביו. על ספסל-עץ פרושה מפה
 בלה ולא מהורה ביותר. (סעודה זו אינם אוכלים על
 השלחן). ועל המפה ביצה וקעבים ומעט אפר בצלחת
 קטנה. האב פורס מן הפעכים ומן הביצה ומובל באפר
 ואוכל ונאנח... לפני האב עצובים, עצובים מאד, בפני אב.

— סעד בני ולכה עם אבא לבית-המדרש, אומרת
 לו האם בקול שפל ורף. היום מדברים בלחש — אומר
 שמואל בלבו.

והאב חלץ את נעליו וישם סנדלים ברגליו ונקם
 ממקומו, והבית מלא עצב.

והעצב הולך בו וגדול. איזה לחץ-לב הוא חש בו
 ורחמים גדולים הוא מרגיש בו.

הוא יצא אחרי אביו לבית המדרש.
 רוח קריר מנשב בחוץ; עצבת פרושה מסביב.
 הבתים גרמו לשמואל בהים ביותר, גמוכים וקטנים מאד.

— והשוק ריק מאדם, מעטה בטה פרוש על
 החניות הסגורות, דממה חרישית בשוק סביב, יהודים
 הולכים ועוברים בגרבים ובסנדלים וספרים קטנים
 בידיהם, ספרי קינות, ובית המדרש מלא מתפללים.
 ספסלי תפית הפוכים על צדם וקרשים מנחים על רגליהם
 לשבת עליהם.

ועצבת חרישית מלאה את בית-המדרש, נדמה כי
 מלא בירתונה מרחפים בבית-המדרש האפל ומקוננים
 בדממה —

אז הדליקו את הנרות לפני העמוד והתחילו להתפלל
 תפלת-ערבית, בלם מתפללים בקול נמוך וקננון עצוב

אנוח מעט... ענפתי מאד... אנוח... עוד ארוץ... כי עוד
 לא תפשתם אותי... עוד צריכים אתם לתפשוני...

דבריו נפסקים מפני נשימותיו התכופות והעמקות.
 אכל לבו שמש ועיניו מבריקות בנאנה: בכל-עת המשחק
 תפשוהו חבריו רק פעם אחת...

והם מצחקים זה את ארבה. אחר חצות היום
 קרא להם הרבי רדור, כי ערב ותשעה-באב היום, יום
 שאסור קלמדה — גם מחר לא ילמדו משום שהלמוד
 שמחה הוא, ושני הימים האלה אסורים בכל שמחה וענו...
 אמןם, כאשר ספר להם הרבי מעט מקורות הימים
 היום, התעצב שמואל אל לבו מאד.

היום שרפו את בית-המקדש... בנדי יפה היה
 הבית הנה מאד, בגין גדול רום, נאה מבחוץ ונהדר מבפנים.

הלא משקנו של אלהי ישראל הנה! והם" באו ושרפו
 אותו — רשעים... השוד נכון להם מאת יי, — הוא ונמלם
 ברשעתם... אבל, חבל, חבל על הבית הנה, שאבד
 לישראל... הבית הנה בנדי יפה היה מכל בתי-המדרשות

ובתי הקנסיות של ישראל בזמן הנה, בעת הגנה כל עם
 ישראל בגלות... ותגלות היא — אם בא נער עברי אל
 תוף רחוב של לא-יהודים, רודפים אתריו הנערים היום,

מעפרים בעפר, וזרקים באבנים ומכים אותו וקוראים לו:
 "יהודי"... לא כן אז, כאשר ישבו ישראל בארצם, כל
 העמים יראו וחרדו מפניהם, הנבעזים באו להשלים עמם;

הם רמו את יהושע ואת הנשיאים, כי אמרו להם: מארץ
 רחוקה באנו...

ונעלות בלות ומטלאות ברגליהם ושלמות בלות
 עליהם, וכל לחם צידם יבש, הנה נקודים" — וזכר שמואל

את מעשה ערמתם ושחוק ושמש בלבו על הדבר: הלא
 את כל זאת עשו מיראתם לנפשוהם... הוי — מה טוב
 היה הדבר, אשר כל העמים יראו מפני בני ישראל...

ועתה —
 ושמואל מתעצב עוד יותר.

אך כאשר בא הביתה ואכל את ארחת הצהרים
 ויצא החוצה, כבר שכח את כל הדבר הנה, אז ובר רק,
 כי חפשי הוא היום מחדרו, ומה טוב לעשר לחיות חפשי!
 ברנע נאספו אליו חבריו, בלם עליונים ושמהים.

— למי בדור?
 — למי מקל?
 — נשחק ב"מלקמה"!
 — לא, ב"תפשיה".

כן קראו בלם יחד, זה מציע את המשחק הזה,
 וחקרו — את השני.

והיום כהיר ולוהטו, והנערים פושטים מעליהם את
 מעיליהם ומניחים אותם על הגבול" למען נראה מרחוק,
 כה עברה שעה אחר שעה, והנערים לא הרגישו בזה.

«אִי־כֵּה... הֵי... הֵי...» שומע שמואל אֲנָחָה מְשַׁכָּה פוערת סביבו כל הַעֵת. הוא לא שמע עוד אֵת דְּבָרֵי הקִינּוֹת הַנִּקְרָאִים וְלֹא רָאָה אִישׁ סְבִיבּוֹ.

וְנִדְמָה לוֹ אִם כִּי הִנְהוּ נִשְׂא בֵּין הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם קוֹדְרִים מִמַּעַל, עֲבִים שְׁחוּרִים כְּפֹסֶם, וְהַעֲבִים מִתְנַזְעֵים כְּצִלִּים אֲיִמִּים. וְהָאָרֶץ מִתַּחַת שׁוֹמֵמָה גְלוּם וְקִבְרִים מְכֻסִּים אוֹתָהּ. וְעַל הָאָרֶץ יוֹשֵׁב אִישׁ אַחֵר גְּדוּל, עֵנֵק, וּבֹבֵה עַל הַקְּבָרִים, מְקוֹנֵן עַל הַשְּׂמֵמָה.

— אִי־כֵּה... הֵי... הֵי... נִשְׁמָעָה הָאֲנָחָה הַמְּשַׁכָּה, שְׂאִינָה פּוֹסֶקֶת לְעוֹלָם —

— כֹּא הַבִּיתָה, שְׁמוּאֵל — לָמָּה עֲמַדְתִּי? — פָּנָה אֵלָיו הָאֵב אֲחֵרֵי כְלוּת קְרִיאת הַקִּינּוֹת.

אִי־כֵּה... הֵי... הֵי... שְׁמַע שְׁמוּאֵל גַּם בְּקוֹל דְּבָרָיו שֶׁל אֲבִיו.

לִישָׁן לוֹוִן.

מָאֵד; אֲנָחָה מְרָה נִשְׁמַעַת מֵאִיוּו פָּנָה, וְאֲנָחָה מְרָה עוֹנָה לְעַמְתָּהּ מִן הַפָּנָה הַאֲחֵרֶת.

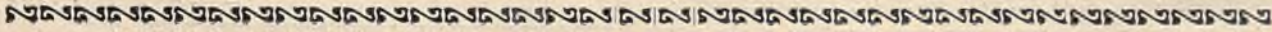
כִּרְגַע—הֵם וְדַמְמָה. כָּלֶם יֵשְׁבוּ עַל הַקְּרָשִׁים, הִרְלִיקוּ נְרוֹתֵיהֶם הַקְּטָנוֹת וַיִּפְתְּחוּ אֵת קִינּוֹתֵיהֶם.

וְאִפְּלֵה פְרוּשָׁה סְבִיב מֵעַל רֹאשֵׁי הַיּוֹשְׁבִים לְאָרֶץ; הַתְּקָרָה מְכֻסָּה כְּלָה צְלִילִים שְׁחוּרִים.

— שָׁב— קָרָא הָאֵב לְשְׁמוּאֵל שְׁעַמְד עַל גְּבוּ, אִךְ שְׁמוּאֵל הִפִּיץ לַעֲמֵד וְלִשְׁטִט כַּעֲיִנוֹ בֵּין שׁוּרוֹת הָאֲנָשִׁים הַיּוֹשְׁבִים עַל הָאָרֶץ וְקִינּוֹתֵיהֶם וְנְרוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. אִם כִּפְףָה אֵת עַצְמוֹ מֵעַט וַיִּרְכִּיז אֵת רִגְלוֹ, נָעִים לוֹ לַהֲיוֹת הוּא לְבָדוֹ עוֹמֵד בֵּין כָּל הַיּוֹשְׁבִים הָאֵלֶּה.

— אִי־כֵּה... הֵי... הֵי... נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁרָגָא דִּב. וְהַקּוֹל הָיָה מְשֻׁקָה, מְשֻׁקָה, וְהַנִּגּוֹן הָיָה מְלֹא עֲצָב וְחִנּוּן, וְכָל הַבַּיִת נִמְלֵא אֲנָחוֹת.

מִבֵּית הוּא אֵל רַבִּי שְׁרָגָא דִּב הַמְּקוֹנֵן וְרוֹאֵה כִּי שְׂתִי דְמַעוֹת גְּדוּלוֹת מִתְנַלְגָּלוֹת מֵעֵינָיו עַל לְחַיֵּי הַקְּמוּטוֹת.

אֵצֶל הַבֵּתֵל הַמְעַרְבִי.

בליל תשעה באב.

(זכרון).

בְּלֵן בְּלֵי נַעֲלִים אֵלָא בְּנִרְבִּים בְּלִבְדָּה. בְּבֵית הָאָפֶל לֹא דִלֵק בְּלֵ גַר. אֲמִי לָקְחָה וּפְרָשָׁה שָׁמַיִם עַל הָרִצְפָּה, וְזָקְנָתִי, אִם אָבִי, לָקְחָה אֶת הַצְּאִינָה וְרָאִינָה" הִישָׁן, שָׁמָּה אֶת הַמִּשְׁקָפִים עַל הַמַּמָּה, אַחֵר בֶּן הַדְּלִיקָה פְתִילָה שֶׁל שְׁעוֹנָה הַכְרוּכָה כַּפְּקֵעַת, וַתֵּשֶׁב לְאַרְצֵן עַל הַשֶּׁק, וּמִסְבִּיבָה יָשְׁבוּ כָל הַנְּשִׁים. בְּלֵן פְּנִיתָן עֲצוּבִים וְכֵן מְזֻמְנֹת לִבְבוֹת... צִלְלִים מִכְּסִים אֶת כָּל הַתְּדָר, וּמִתּוֹךְ הַזּוּיֹת הַמְּוֹאֲרָה מְנוֹצְצוֹת הַמִּשְׁקָפִים שָׁעַל פְּנֵי אֲמִי הַזְּקֵנָה... וְקוֹרְאָה הִיא, הַזְּקֵנָה, בְּקוֹל קָשָׁה, כַּמְּנַבְּאָה לְעֵנֵשׁ וּלְצִרָה...

וְאֲנִי עוֹמֵד מִן הַצֵּד, כִּי בְשָׁתִי לְשִׁבְתָּ בֵּין הַנְּשִׁים; עוֹמֵד אֲנִי וְהוֹשֵׁב, מִה אַעֲשֶׂה שְׁתַּתֵּן אוֹתִי אֲמִי לְלוֹן הַיְדִיָּה בַחוּץ, אֲצֵל תַּבַּת הַמִּסְפּוּא?

וְזָקְנָתִי קוֹרְאָה בְּלֵי הַפֶּסֶק — וְלִכִּי נִמְשָׁךְ אַחֵר סִפּוּר הַמַּעֲשֵׂה. אֲנִי מִתְקַרֵּב אֵלֶיהָ וְיוֹשֵׁב עַל יָדָהּ, מִה נּוֹרָאִים הֵם הַמַּעֲשִׂים שֶׁהִיא קוֹרְאָה מִן הַסֶּפֶר הִישָׁן! כָּל הַנְּשִׁים שׁוֹפְכוֹת דַּמְעוֹת כַּפִּים וּמְנִידוֹת רֹאשׁ כְּמִתְאַבְּלוֹת עַל הַמֵּת. רַק הִיא, הַשְּׂבָה, מִתְאַפְּצֵת וְקוֹרְאָה בְּלֵי דַמְעָה. מִבִּיטָה הִיא מִבְּעַד לִזְכוּכִיּוֹת מִשְׁקָפֶיהָ וְקוֹרְאָה, וְקוֹרְאָה... הִיא קוֹרְאָה עַל הַשְּׁחִיטָה הַנּוֹרְאָה, שֶׁשָּׁחַט גְּבוּרֵי־אֲדָן אֶת הַבְּהֵמִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, עַל דְּמִיּוֹ שֶׁל זְכָרֵיהֶם — וְאִינָה בּוֹכָה: "הַשְּׂכָחָה, כִּי גַם אֲבָא וְכָל בְּנֵיהָ בְּהֵמִים הֵם?"... הִיא קוֹרְאָה עַל הַיְלָדִים, הַיְנִיקוֹת שֶׁל בֵּית־דְּבָרָן שֶׁשָּׁחַט אוֹתוֹ רִשָּׁע עַל הַדָּם — וְכֵן שִׁפְתֶיהָ מִתְעַקְּמוֹת וְגַם הִיא גוֹעָה בְּכִבֵּי... גַם אֲנִי בּוֹכָה, בּוֹכָה וְגוֹנֵחַ. אֲמִי לֹאֲקַחְתָּ אוֹתִי וּמִתְבַּקְּתָנִי בְּרוּעוֹתֶיהָ וְאֲנִי מִסְתִּיר רֹאשִׁי בַחֲקִיקָה וּבּוֹכָה.

— תִּשְׁעָה בָּאָב לֹא עַת חֲבַק... — אוֹמֶרֶת זָקְנָתִי לְאֲמִי בְּנוֹיָה — יִשְׁמַע, יִשְׁמַע — וְיִדַּע!

— הֵה! מִדּוּעַ יִסְרְנִי כֵּה יְיָ, הֲרַג בְּיוֹם אֲפוֹ וְלֹא חָמַל?

אַחַר מִתְבַּרְנֵינוּ סִפֵּר בַּחֲדָר אַנְגְּרָה, שֶׁלָּקְחָה לֵב בְּלֵ הַתְּלִמִּידִים. הוּא סִפֵּר כֵּן:

"כָּכֵל הַיְשָׁעָה בָּאָב בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, הַשָּׁמַיִם נִבְקָעִים וְהֵם נִפְתָּהִים לְרִנַּע קָטָן, כְּדִי דַבּוּר אַחַד, וְמִי שֶׁמִּסְפִּיק לוֹמֵר בְּרִנַּע זֶה אֶת בְּקִשְׁתּוֹ, תִּנְתֵּן לוֹ תַּכְף. וְמַעֲשֵׂה הָיָה כְּאַבְרָהָם־אֲבָא, שֶׁשָּׁיֵשׁ בֵּית־הַכְּנֶסֶת, שֶׁהָיָה לוֹן בַּחוּץ בְּלִיל תִּשְׁעָה בָּאָב, וְרָאָה בְּבִקְעַת הַשָּׁמַיִם, וְרָצָה לִשְׂאֹל: "כִּפָּה מְלֵאָה אֲדָמִים" (1). אִךְ מִפְּנֵי שֶׁכָּבֵד פֶּה הוּא, הַסִּפִּיק לוֹמֵר בְּאוֹתוֹ הַרְנַע רַק "כִּפְכֶכֶר כִּפָּה" בְּלִבְדָּה — וְזָרְקוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם כִּפַּת קְטִיפָה (סִמָּט) הַדְּשָׁה וְנִשְׂאָר עֵנִי כְמוֹ שְׁהוּהָ, אֲבָל כִּפָּה יִקְרָה יֵשׁ לוֹ כִּלְאֵחֵד הַגְּבִירִים וּבְשִׁבְתָּ יוֹם־טוֹב הוּא הוֹבְשָׁה עַל רֹאשׁוֹ."

בְּאוֹתָהּ שִׁבְתָּ הַסֵּתֶפֶלֶתִי בְּאַבְרָהָם־אֲבָא הַשָּׁמַיִם — וְהִנֵּה בְּאֵמַת כִּפָּה יָפָה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל עֵנִי זֶה... אִזְּ קִבְּלָתִי עָלַי, כִּי בְּלִיל תִּשְׁעָה בָּאָב הִבָּא אֶלּוֹן בַּחוּץ, אֲצֵל תַּבַּת הַמִּסְפּוּא שֶׁלֵּנוּ שֶׁבְחָצֵה, וּבִשְׂיָבְקָעוֹ הַשָּׁמַיִם, אִשְׂאֵל "תִּכְבֵּה מְלֵאָה אֲדָמִים". הֵן אֲנִי אִינִי כְבֵד פֶּה, חֵם וְשָׁלוֹם, וְאִסְפִּיק לְהוֹצִיא מִפִּי דַבּוּר זֶה בְּאוֹתוֹ הַרְנַע.

וְתִכְבֵּה גְדוּלָה כְּזוֹ, כְּתַבְתָּ־הַמִּסְפּוּא שֶׁלֵּנוּ, כְּשֶׁתְּמַלֵּא אֲדָמִים לְאֲבָא, אִזְּ מִה מֵאֲשֶׁר יִהְיֶה! מִה גְדוֹל יִהְיֶה הַבֵּית שֶׁיִּבְנֶה לוֹ! וְכִמָּה בְּנֵדִים יָפִים יַעֲשֶׂה לָנוּ! וְלִי יִקְנֶה סוּס חֵי קָטָן עִם פְּעֻמוֹנֵי זָהָב וּמְרַכְבָּה קִטְמָה וְיִפָּה; הֵן בְּשָׁלִי יִמְצָא אֶת כָּל הַעֲשָׂר הַרְבִּים...

וְהִנֵּה הַגִּיעַ לִיל תִּשְׁעָה בָּאָב.

אֲבָא הָיָה אִזְּ בְּדֶרֶךְ בַּעִיר אַחֲרָת, וְלִכֵּן לֹא נִתְּנָתִי אֲמִי שֶׁאֵלָךְ לְבִדִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֶל הַקִּינּוֹת, כִּי קָטָן אֲנִי. אֲבָל גַּם בְּבִיתֵנוּ אֲמָרוּ קִינּוֹת, לְעֶרֶב נֶאֱסַפּוּ הַשְּׂבָנוֹת וְכֵן אֶל בֵּיתֵנוּ.

(1) מִסְבַּעֲת־זָהָב.

הזקנה ובגיה, הודי, הפתנים יעברו עלינו בראש... ואז יאמרו בישראל, "נער אחד קטן בן שמונה יש בקישינוב וכהן הוא, פינחס בן אהרן שמו, והוא כנן את הרגע ועל ידי תפלתו של קטן זה נבנה המקדש—נעשהו נא לכהן גדול" — — — — —
 ואני שוכב ומביט למעלה, למעלה — והשמים כל כך מהירים, מהירים ועמקים מאד, מאד... כוכבים מעל לכוכבים מתנוצצים ומשקרים ברמזים. ותירה ג'שקף אלי מעבר לגג ופניו החורים כל כך טובים ועצובים...

הנה התעופף כוכב מאיר — ואיננו. האם לא רין כוכב זה לקרא לפלאך שיבקע את השמים?... הנשים יושבות ומדברות, הן אינן יודעות סוד זה שאני נושא בלבי. הנם זקנתי אינה יודעת? אולי מחפה גם היא לאותו הרגע?...

אני משפשף בעיני שלא אישן. וחוזר ומסתכל למעלה ומחכה... שקט ודממה... והנה רעה... שנים שאינם נראים לי אוחזים ביריעת השמים משני קצותיה ומנערים אותה — והכוכבים מתנערים ונופלים מפרום כמטבעות של זהב... זה מושך לכאן וזה מושך לכאן והשמים נמתחים ונקמטים, עוד מעט ויקרעו לחצאין... הנה הם נבקעים... גבקעו—ומן הקרע אור אדם, אור ברק הבתיק פני תבל...

— "יבנה בית המקדש; יבנה בית המקדש!" קוראה זקנתי וגם אני הפץ לקרא כך—ואיך?... ואני רואה שכבר האיר היום — ואני שוכב לא בחוץ אלא בבית—וקו שמש אדמדם נופל על פני... זקנתי יושבת כבר על השק והשכנות יושבות לרגליה והיא קוראה לפניה את המושך הספורים של הרבן בית-המקדש...

ש. בן - ציון, אודיסא.

הקריאה כלתה. השכנות שבו אשה לביתה. ואני — מהנה הילדים הנשחטים בבית-המקדש בבני-צאן, כמו חי עוד עומד לעיני ומפחידני מאד... אפי קמה והציעה לנו משכבינו לא על המפות, אלא על רצפת הבית... נישאתי אליה ואמר: — אפי, ירא אני לישן בביתו...

— מפני מה אתה ירא, שוטה? — אמרה לי האם — הן לא לבדך תישן פה.
 — אבל אני ירא פה... — אמרתי בכבי — אישן נא בחוץ.

— הציעי לו בחוץ—אמרה זקנתי לאפי.
 — אבל, חמותי... אמרה אפי כמישתאה לדכריה.
 — ומה את משתאה?—ענתה זקנתי במין רמיזה לאפי—
 הציעי לו בחוץ ויגדס...

ואפי הציעה לי משכב בחוץ אצל תבת הספוא... גם יעקב הסנדלר הדר בחצרנו בדירה צרה מאד לן עם כל בני ביתו בחוץ. אפי זקנתי ישבו אצלי על הארץ. והנה נגשו אליהן עוד שלש או ארבע שכנות והתחילו משיחות ומספרות. אני שוכב. אזני מקשיבות לשיחת הנשים ועיני משוטטות בשמים הבהירים. במוח אני כי לא אישן עד שאראה בהבקע השמים ואשאל שאלתי.

ושאלתי היא עתה שאלה חדשה, לא שאלת כסף וזהב לאבא; "הבה מלאה אדמים" לפה היא לו בעוד שפית המקדש הרב ושרוף?... לא, בקשה אהרת אבקש. אני אמר: "יבנה בית המקדש!"

"יבנה בית המקדש!" — וכרגע יעמד בית-אלהים בלול בהדרו ומתנוצץ בגג זהב, וכאז כל היהודים שמה ברנה... על פנים ישאוני הנרי שמה, ישאוני ויחבקוני וינשקוני. אפי

ההנהגה בימי הבציר. צפצ

(מחיי הילדים בארץ ישראל).

רצנו לשוט, רדפנו זה אחרי זה מעל פני המים ומתחת למים, צעקנו והשתובכנו כנפשנו שבטנו, וכשעלינו מן הנקר רצנו כל אחד ללבש את בגדיו, ואבינעם לא מצא את בגדיו אשר עוב על החף... ונחפש פה ונחפש שם, שאלנו את הערבי - ואינם! (כי כך היתה הקנוניה בינינו שבשעת הרחיצה יבוא אחד מחברינו וינקח את בגדי אבינעם ויטמיןם).

הגיעה עת הצהרונים, פלנו שבנו אל ביתנו וסעדנו בתאבון, ואבינעם נשאר ערום על שפת הנקר ויסתתר תחת התאנה, ויתנחם בתאנים המתקוות אשר מצא תחתיה ויחכה בקצור רוח שנמצא את בגדיו. ואני בין כה וכה השתעשענו במחשבה: איך יבא אבינעם ערום אל המושבה ויתנה לקלם ולצחוק בעיני כל הבנות ולשיחה בפי כל.

לפנות ערב שבו אבותינו מן העיר ויחפשו אותו אצל כל השכנים ובראותם כי איננו, נקתלו מאד ויהי בלבול גדול במושבה. רבים נקתלו אצל בית הכנסת לעין עצה: מה לעשות ואיה לחפש את אבינעם? זה היה בחצי הירש אב, הגיעה השעה התשושית, ויהי לילה נפח, בהיר אף קריר, ברחוב עמדו הרבה גמלים עמוסים סלי ענבים ללכת לראשון לציון, אכל אף איש מהבורמים לא זו ממקומו ללכת לדרפו בטרם ימצאו את אבינעם, גם אותו שאלו פעמים רבות; ואנחנו אחת אמרנו שאין לנו יודעים דבר וגם ראה לא ראינו אותו, שני צעירים מהרו על סוסים אל העונה שנים אחרים - הנערה עוד שנים אל הכפר הערבי, וכל יתר אנשי המושבה, אנשים נשים וטף עמדו עוד חבורות חבורות באמצע הרחוב והביטו לכל צד.

והנה נראתה איזו נקדה בדרך... והנקדה הולכת וקרובה יותר ויותר: הנה... הנה... וקלם נתנו קולם בצחוק גדול מאד; אך סל הפוך הוא ולא יותר! הרום הביאהו

ה.

הרחיצה בהעונה או נקמת חברים.

(הקשה).

ויספר פת:

העונה עוברת במרחק פחצי שעה מהמושבה פתח תקוה, והעונה נהר לא רחב; על שתי גדותיו אילנות המרבינים את ראשיהם המימה להביט אל חבריהם, חושקים להם מתוך הנקר, ומימיו ירקרקים מירק העלים. בסבה קטנה יושב שם ערבי, זקן וקולע סלים מן הקנים, הצומחים שם סביב, קולע כל היום מן הפקר עד הערב; אלה הם הפלים אשר יביאו בהם את הענבים אל תיב, והילדים יבאו שם מן המושבה לרוג דגים ולרחץ במי הנקר. האבות אינם מרצים בזה ביותר, ויש באלה האוברים לנמרה את התענוג הנח על ילדיהם, אבל בפאשר ואסרו עלינו אינה דברה, מיד נעשה הוא יתר חביב עלינו; על בן תקיה הרחיצה בהעונה לתענוג היותר גדול לילדיו פתח תקוה, והלוח ילכו שמה בחשאי וכלי רשות האבות.

בשנה שעברה ואני התארחתי שם אצל דודי רב, עד מהרה עשיתי הכרות עם כל הנערים בני גילי, ונטול נהנו ביצר הסמוך ונרדק לא פעם במי הנקר. אך אחד מחברינו אבינעם שמו, והוא בן יחיד לאבותיה, לא יכל בשום אופן להתנבך מן הבית, כי שמרוהו מאד, ומרב קנאה בנו ובמילינו, החל להלשין עלינו, כי אל העונה אנחנו הולכים; ולא פעם רדפו אחרנו ויתפשונו בחצי הדרך וישיבונו הביתה.

לנו חרה מאד על הדבר הזה ונמנר אמר להנקם ממנו; כי אין לך דבר מגנה כל כך במלשינות בקרב חברים. ופעם אחת נסע אביו ואמו העירה, ונמשבהו אחרינו אל העונה. חיש פשמנו מעלינו את בגדינו וקפצנו לתוך המים; פלנו

— חי חי חי!...
 נשמע סביב למספר.
 — מה אתם צוחקים כל כך? — שאל אבי אנגור,
 אשר בא ברנע זה לקחת את הסלים אל המרתף. והם
 בצחת וגם יפת אתם:
 — מה! מה! חי חי חי!...
 — לכו לישון צחקנים, השעה מאחרת. — גער בהם
 רבי דוד.
 — תבך ומיד, אבא גלך. — ענה אנגור להרגיעו.
 וכאשר התרחק מעמ, ישבו שנית בלם יחד ויפת
 נמר:
 — אז ידע אבינעם כי אסור להלשין על חברים
 ונהיה שנית חברים טובים.

יסוף (בא).

חמדה בן-יהודה.

הלום, והנה עומד זה כמה על מקום אחד, עד שקרבה
 ילדה אחת ותהפכה...
 והנה אבינעם התיצב מתחת לפל... והוא ערים,
 רועד מקר, מפחד, מבושה...
 — אבינעם! ערום! — צעקי אבותיו.
 — שוכב! — גערו בו הנקנות.
 אפרוח! — צחקו הנשים.
 והילדים רצו סביב וקראו בקול אחד:
 — אבינעם, איך?
 בין בה ובה שבו הפרשים וירכבו לפנים, אחריהם
 הוליכו את אבינעם הערום לבית אביו, אחריו כל הקמון,
 תהלוכה יפה! ואני מחאנו כף ושרנו לתמונו:
 "הנחם, בן געים,
 מחה דמעה מלחיך..."
 — מה! מה! מה!
 — אוי! מה! מה!

הקוּי. (*)

(מחי הטבע).

לנוצותיו אין ברק ויפי, ואף נוצות רגליו מצנינות בעין
 והבם. לרגליו ארבע ארבע אצבעות, שלש מהן נטיות
 לפנים והרכיבית נטויה לאחור; אף הוא יכול להניען
 כחפצו, ויש אשר יראה כי מפנים ומאחור יש לו שתיים
 שתיים אצבעות.

הקוּי דומה הרבה במראהו ויגנון לנוצותיו לנץ,
 והמון העם יאמר עליו, כי אף מכשף הוא וכי בחרף יתפף
 לשודר השורף יונים ותרגנלים, ובקוץ יתה עוד הפעם
 לקוּי.

קוּי! — יקרא העוף הזה בפגשו את אחד האנשים.
 לאמר: "אל נא תחשדני כמה שאין בי, תבט נא וראה
 אותי מקרוב, מקורי נק וישר ומקודו של הנץ חר ועקום,
 ופנינו מה שונים המה. ותצפרנים? צפרני דקות רכות
 וקלות, וצפרני הנץ הטרף בחרבות השוקדים, קוּי!
 קוּי!"

ואחרי אשר העמקנו כבר לבא כיער, נחבונן נא גם
 אל מעונו, היער המצל הוא ביתו, כי עץ-החרו וכל שית—
 אקמו, כבעל בית חרוץ ריוץ הקוּי כל היום מבקר גער
 ערב מתדר לחדר לשעות בהם סדרים, הקוּי ידוע לכלי

מי מאתנו לא שמע את קול העוף הזה המכשור
 לנו באחריות החרף טרם עוד הנצו השקדים, כי האביב
 הנעים קרוב לבא?

קוּי! — קורא הקוּי בקול הנק הנשמע מסביב
 בשדות וברמים ומניעים עד הכפר וגם עד העיר, ומי
 מאתנו לא מנה בשמחה את מספר קריאותיו?

אף מה יקרא? מה יחפץ להגיד בקריאתו זאת?

הוא קורא: קוּי! קוּי! קוּי! קוּי! קוּי! קוּי! קוּי!
 אולם אם אף חפץ הגלד לגשת אליו ולראותו, יחל
 להתעופף מעץ אל עץ ומשיח לשיח הלאה הלאה ולא
 יתגנו לגשת אליו; ותגלד רץ אחריו עד אשר ירחיק מבית
 הוריו, וכאשר יעלה על לבב הילד, כי כבר באה העת
 לשוב אל ביתו, וקרא הקוּי עוד פעם: קוּי! לאמר:
 השמר לך פן תאכר דרך.

אף יש גם אשר יעלה לילד להתבונן אל הקוּי
 מקרוב וראה, כי גדלו ביונה, נוצות גבו וצדיו אפורות
 וחתו ובטנו לבנים, אף כמו רצועות כהות עוברות עליהם.

(* על פי ונייר.)

אשר לא יבנים כל אורח אל ביתו. הצפרים יושבות יחד. היונים אוכלות יחד. האננים שוחים יחד על פני מי הנהר עדרים עדרים. והקוקי יושב תמיד לבדד; יחידו הוא מתעופף כל הימים בשבי היער ועל פני הסלעים אשר מסביבו. והתבונן יתבונן היטב אם לא בא קוקי אחר אל גבול נחלתו. כי את יער מושבו יחשב לנחלתו ולא יתן לגרים או לאורחים לנשות אליה; ויאם אך ישמע קול קוקי אחר. לוי גם יהיה אביו או אמו. והרים את קולו וקרא: קורקו! האינך רואה. כי לי הוא היער הזה? קורקו! ברח לך מזה. קורקו! חיש מהר - ומלחמה תפרץ ביניהם והתעופפו נוצות רבות מזה ומזה למעלה; והמנצח יפגע ומחר לעזוב את היער והלך לו לבקש נחלה חדשה. והצידים משתמשים לטובתם ברעת לב הקוקי. ובאו הנצרה וקראו בקולו בפיהם או במשרקה מיוחדת; ושכח הקוקי את נהירותו התמידית ומהר לעוף אל המקום. אשר שמע משם את הקול להלחם עם האורח אשר בא אל ארנותו ולגרשו. ונפל אל הפח אשר הכינו הצידים לרגלו. או יפל מת מכדור אשר בא אל כשרו.

אך מדוע זה ישב תמיד לבדד? מדוע זה יתרחק מחברה? גם לואת נמצא תשובה אם נתבונן היטב אל מאכל שלהנו. אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו. כל היום יבקש לו הקוקי תולעים, חפושיות, צרצורים וזבובים. ונקיבתו גדולה. ורעבונו מציק לו מאד. והרמשים קטנים מאד; לכן יתעופף מבקר ועד ערב. ובעופו ותפשו תולע מעל העשב אשר ביער בין העצים ומעל העלים אשר על ענפי העצים; ובהתרוממו מעל לראשי הארנים. והסיר מעל מחטיה הירוקים את הרמשים שונאייהם. הוא לא יתן לרמשים האלה להשחית את ביתו הירק וכלה יכלה אותם.

הקוקי והקוקיאה דומים במראיהם. אך קולם שונה מאד. הקוקי קורא: קורקו! והקוקיאה מצחקת בקולה: הא. הא!

ויבוא תקיץ והעופות הנוסעים ישיבו מן המקומות החמים הרחוקים. אשר בלו שם את ימי החורף. והחלו לתקן את קניהם הישנים או לבנות להם קנים חדשים. והביט הקוקי אל מלאכתם והתפלא. העופות אוספים קשו. וגבעולים. קנים. נוצות. מוך וחומים ועשו להם קנים נקיים וחמים. אך הקוקי לא יעשה לו קן. הוא קורא כל היום: קורקו! והיא צוחקת כל היום וקוראה: הא-הא! הנה

העשבוניות! תקנו את קניהן והמליטו שמה את ביציהן. והן מתעופפות לצפר להן אכל. כשרם תרבענה על ביציהן. קוקו קוקו! - קורא הרמי אל רעייתו. והיא מתעופפת אל אחד הקנים ומשליכה ממנו החיצה ביצים אחרות וממליטה שם את ביצתה היא. ובקול צחוק תעזב את הקן.

קוקו! - קורא הקוקי הרמי. אך העשבוניות התמימות והטובות השבות אל קנו. אינן שמות לב אל ביציהן השבורות מתחת לקן אל הפלע. וכי בקן ביצה נרה. הן רוכצות על הביצה ומחממות אותה. עשבוניות צעירות יוצאות מן הביצים שונשאריו שלמות. ועיקרן יצא גם הקוקי הצעיר. העשבוניות הזקנות יוצאות מן הקן להביא טרף לאפרוחיהן הרעבתנים הקטנים. אך הקוקי תקטן גדול מקלם. וברעבון גדול הוא בולע במעט את כל אשר תבאנה הזקנות. וכאשר יצר המקום בקן דוחף הקוקי באקריות את העשבוניות הקטנות החיצה. אומרים. כי הקוקי תקנן השומר מרחוק את קנו עוזר לו בדבר הנה.

ובכל אשר יגדל הקוקי בן חרב רעתו ותגדל אקריותו. הוא לא ישמע לקול אבותיו החורגים וימרה את פיהם. והוא כל כך רע ואכזרי למיטיביו בחביאם לו תולע או זבוב. עד כי יש אשר ישבם במקורו עד זוכ רם. כאשר תצמחנה נוצותיו וקנפיו יעזב את הקן והתעופף מענה לענה ומבלבליו יביאו לו שמה את טרפו לאכל עד כי תחוקנה קנפיו והלך בעצמו לבקש אכל לנפשו. ויש אשר לא יוכל הקוקי תקטן לצאת מן הקן. כי יש אשר הקוקיאה הזקנה תתן את ביצתה במקורה אל קן הנמצא בנקרת עץ ואז יבלבלוהו אבותיו החורגים כל ימי הקיץ. עד כי יבא החורף הקר ועזבו אז את הארץ ואחרית הקורא הכלוא מרה מאד.

וכן יגדלו עופות היער את הקוקי הצעיר מבלי אשר ישיב להם כל תודה. הקוקיאה ממליטה חמש שש ביצים בקנים שונים. ובכלות הקוקיאה להמליט את ביציה ישיבו הקוקי והקוקיאה. כל אחד לבדו בערער בערבה ואיש מהם לא יתן לאחר. גם לבניהם לבוא אל גבול נחלתו.

אבי אסף.

(1) מן עוף.

חדשות

המהפכה בארץ סרביה. — בארץ סרביה הקטנה, אשר הוציאה אותה ממשלת רוסיה לחפשי מתחת על טרקיה בשנת 1879, בארץ הקטנה הזאת היו שתי משפחות מלוכה: משפחת אברינביץ ומשפחת קרניאוביץ. ראשי אבות שתי המשפחות האלה, מילוש אברינביץ וקרניאוביץ (ניארו השחור), שעל שמו נקראים בניו בשם קרניאוביץ, עשו בזמנם תשועות לארצם, ובניהם אתריהם באים, רבם אף ככח. זכות אבות ומעשים בהם גם ככח זכות עצמם ודורשים את פסא המלוכה, ובכך מתרועעים בני שתי המשפחות האלה בקרב הארץ הזאת. פשאברינביץ נפל קרניאור גביץ קם, וכן להפך. מבין, כי לא בלי שפיכות דם יעלה האהר על פסא המלוכה; ובהיות הממלכה נכונה בידו יגרש את בני המשפחה השניה קרובי המלך הקדם מן הארץ. והנה בעשורת השנים האחרונות ישבו בני בית אברינביץ לכסא המלוכה בסרביה, וראש המשפחה השניה פטר קרניאוביץ גרש מן הארץ וישב בשוויציה. בשנים האחרונות מלך על סרביה אלכסנדר הראשון, הוא עלה על פסא המלוכה בתי מילן אביו, אשר ירד פרצונו הטוב מפסאו וימסרהו לאלכסנדר בנו היותר. אלכסנדר, מפני עסקי משפחה ידועים, לא היה קביב על בני עמו ביותר. וביותר רבו שונאיו בקרב פקידו הצבא מיום שניצא הקול, כי נפון המלך להפקיר את ליניביצה, אהי המלכה רגה, ליורש העצר וכי בניו לא היו למלך, והוא פקיד צבא צעיר וגאה מאד. והנה בליל העשירי לחדש יוני נעשה בעיר בלגרד, בירת סרביה, מעשה רצה נורא, אשר לא נעשה עוד במהו בקרב העמים זה שנות מאות. כי בשוב המלך והמלכה מבית הזמרה, סבב גורו צבא גדול את ארמון המלך, ופקידו צבא רבים פרצו אל חדרי הארמון שנימה ויחרגו רבים משומרי ראש המלך אשר נפו לעצר בעדם, והשלישי אשר המלך נשען על ידו היה בקושרים, ועל פן חדרי על נקלה לחדר המלך והמלכה. פאשר נגשו פקידו הצבא אל המלך, היצע שלישי לפניו, כי יחתם על כתב, כי הוא ירד פרצונו הטוב מפסא המלוכה. אף המלך לקח מעל שלחנו את האקדה (רעוואלווער) ניור בשלישו הבוגר נמיתהו. אז התנפלו פקידו הצבא על המלך והמלכה ויחרגו באכזריות נוראה. אנשי צבא, בגדתם ב"ו" — היו דברי המלך האמלל האחרונים. ואחר הרנו פקידו הצבא את כל יתר שרי החצר הנאמנים עם המלך וגם את המיניסטרים ואת

שני אחי המלכה הרנו במעונותיהם, וביום המחרת הודיעו ראשי הצבא, כי הם בחרים בפטר קרניאוביץ למלך על סרביה. פה נשמד פלילה הנורא ההוא המלך אלכסנדר, הוא הנצר האחרון לבית אברינביץ בעצם ימי עלומיו, כי הוא היה אף בן עשרים ושש שנים, ואספת העם בחרה למלך בפטר קרניאוביץ, אשר ישב עד פה בגניבה אשר בשוויציה, ואשר פפי שמשערים, היתה גם ידו עם הקושרים. ובמים האלה עלה כבר המלך החדש פטר הראשון על פסא המלוכה המגאל פדם. הרצה הנורא הזה הרעיש מאד את לב כל עמי ארפה ומלכיה, וממשלת רוסיה דורשת בחוקה, כי המלך החדש יעניש קשה את פקידו הצבא רוצחי המלך אלכסנדר והמלכה רגה. אף קשה לדעת מראש כמה קשה יהיה לענשם של הרוצחים, אשר נתנו בידו המלך החדש את היכלת למלך ולענשו, ואולי גם שלא בלי ידיעתו.

נדבות יקרים. — הילדים העברים מבקרי החרים בלונדון, בירת אנגליה, קבצו ביניהם לטובת היתומים בקישינוב לחנכם בארץ ישראל פעשירים ותמשה לטרה שטרלינג (כמאתים ועשירים רבל בכסף רוסיה) וישלחום להיעד בקישינוב.

הזכרת נשמות הקדושים בירושלים. — ביום העשירים ותשעה לחדש איר עשו בבית הספרים הגדול שבירושלים, הנקרא בשם "מדרש אפרבנאל וגנו יוסף" אזרה לנשמת הקדושים הרוני קישינוב, בשעה חמש אחר הצהרים התאסף קהל גדול מאחינו באולם הגדול של בית הספרים, ובמבוא האולם ישבו תלמידי המחלקות הגבוהות של בית הספר הנקרא על שם "למיל" ומזריהם בראשם על הבמה, מקום מושב הנואמים, הדליקו נרות, ונגון קודר שכן על פני כל הנאספים. החון פתח את התזכרה בתפלת אב הרחמים, אחר עלה המזרה מר דוד ילין על הבמה, ובעברית צחה תאר לפני הנאספים את כל המקרים הנוראים שקרו לאחינו בקישינוב, ויעורר את השומעים לחוש לעזרת אחינו האמללים. פאשר פלה האדון ילין את נאום האבל, קמו כל הנאספים על רגליהם והחון התפלל תפלת אל מלא רחמים. אחר פן שרו תלמידי בית הספר של למיל פסוקים אחרים מזמורי תהלים. כתם תפלת התזכרה קם מנהל בית הספר הזכור מר אפרים פהן ויאסף נדבות לטובת אחינו השדודים בקישינוב.

„טון-טון“. תושבי המקום צדים את הצפור הזאת למאוז ומתקשטים בנצותיה הנפות. אף למרות אכזריות האדם, אודבת הצפור הנפלאה הזאת את חברת האדם והיא מפליאה לחקות את שפתם ואפן דבורם.

החוקר הצרפתי פלבר די מונטיל מתאר בספרו את חיי הצפור הזאת, איך למד לדעתה היטב :

קנים לעשרות הקלועים אל ענפי העצים מתנועעים אנה ואנה לכל רוח קלה הנושבת מסביב ; ומתוך הקנים ישמע תמיד קול צפצוף עליו של האפרוחים הקטנים. קנה של „טון-טון“ הומה תמיד : מעון הוא לפטפטנים שובבים קטנים, שאין להשקיעם אף רגע. הצפור הזאת מקשיבה תמיד לכל קול וצלצול, איך ישמע ויחקה אותם באפן נפלא. ולא דבור האדם בלבד, כי גם כל מיני המבטאים השונים של השפה הצרפתית, האנגלית והספרדית היא מתקה בדייק.

יש שהצפור „טון-טון“ משמיעה לפעמים צעקת-שבר נוראה בקול נפש נואשת בקראה לעזרה, ויש שהיא נאנחת בתלונה, או נאנקת פגוססת, וברגע היא מתחילה לצחוק בקול גדול, כאלו היא לועגת לשומעים, איך האמינו כי עצובה היא.

מלמד אחד מספר איך שהצפור הזאת הולכה אותו שולל. פעם אחת שמע בדממת הלילה קול מר קורא לעזרה. הוא קפץ מעל משכבו וקח מהר את הרובה בידו ויעזר את המורה-דרך ההודי שלו. „שמע נא — קרא אליו בכהלה, — שם רוצחים נפש אדם. נהישה נא לעזרה ו“ ופתאם נשמע קול צחוק הסגן-טון. המורה-דרך שהיה שקוע בשנתו התהפף על צדו השני, וייעץ להמלמד ללמד עוד הרבה, לרעת, כדי שלא להפריע מנוחת אנשים יישרים.

ולא את קול האנשים בלבד מתקה הצפור הזאת, כי גם את החיות השונות היא מתקה בשלמות, ליל-החתולים הפראים, הצעקות והשריקות של הקופים, באחת, את כל המוסיקה הנשמעת ביצרי הארצות החמות ; פעם ישמעו צלצולים נעימים ועליונים, פעם קולות עצובים, פעם קולות נעים ואימים, ופתאם קול צחוק גדול. וכל זאת משמיעה הצפור הנפלאה „טון-טון“.

רבינון שבמינו. — בעיר סיטל אשר במדינת ושינגטון באמריקה הצפונית מת זה לא כבר איש אחד, דוון סוליבן שמו, שמקרי חיי דומים ברב למקרי רבינון קרוזה הידוע.

סוליבן נולד בעיר הקטנה קוק אשר באירלנדיה, ובהיותו עוד צעיר לימים עזב את עירו ואת ארצו ויהי למלח באחת האניות. באחד ממפעיו בים האטלנטי קמה רוח סערה ותנפץ את אניתו אל אחד הסלעים. כל אנשי האניה טבעו בים ואף הוא לבדו, אשר היה שחאי מצין, נאבק זמן רב עם הגלים ולסוף השלף אל היבשה.

כל הלילה שכב פה על הארץ קפוא מקד ולא ידע נפשו. כאשר האיר הבקר שב רוחו אליו וידע, כי השליכוהו הגלים אל מקום ששם מאד. רבינון בשעתו שחה גם הוא אל האניה השבורה. גם הצליח להוציא ממנה רובים וברד (אבק שרפה) ; והחיה את נפשו על האי השמש בציד היה ועוף. אז בנה לו בית קטן וישב בו בדר. אף לא ארכו ימי כדירותו, כי כעבר ימים מספר נפצה עוד אניה במקום ההוא ואחד המלחים נמלט ממנה גם הוא אל המקום הזה ויתחבר אל סוליבן. שני המלחים האלה החלו לבנות להם בית מרוח ולסדר את אפן חייהם פראי.

במשך הזמן החלו להתישב שם עוד אנשים אשר באו אליהם דרך היבשה מערי אמריקה. סוליבן בחר לו חברת ארץ גדולה ועליה נבנתה אחרי גן העיר הידועה עתה בשם סיטל, אשר מספר יושביה עולה לארבעת אלפים ומאתים גפש. ובכל אשר הלכה העיר וגדלה, גן הלך ורב גם עשרו של סוליבן, מוסד העיר הזאת.

בראשונה היה האיש הזה נבער מדעת, אף כאשר העשיר החל ללמד מדעים שונים. אחרי מותו השאיר סוליבן אחריו הון גדול שעלה לשבע מאות אלף דולר (הדולר הוא בשני רבלים בכסף רוסי). את ההון הזה ירשו שני אירלנדים עניים מקרובי „רבינון“ המנוח.

צפור נפלאה. — ביערות הגדולים אשר בגוניה יש מין צפור, אשר יש לה בשרון נפלא לחקות כל מיני הקולות של בעלי החיים השונים ונם של האדם. והתירים העוברים במקומות ההם מתפלאים ומתענגים יחד על היצור הנפלא הזה. שם הצפור הוא

רק עברית, וחברים יתקבלו מבני עשר שנים והלאה, (כי אני אינני יכול להספח אל האגודה אשר יסד * * * כי אני בן י"א שנים). ועל כל נער לשלם 3 קאפ' בשבוע לטובת ביבליותיקה עברית, ופעם אחת בשבוע נתאסף אל בית אחד החברים, ונער אחד יקרא את העולם קמ", ומי אשר הפך להספח אל האגודה הזאת, יואיל לפנות אלי, ברחוב פטשה 4, N, במעון 5, בשעה 5-7 אחר הצהריים.

בברכת ציון
ורשה אריה יהודה סילמן.

אל העלמה הבכירה הננה גולדברג.

לפני ימים אחדים נודע לי, כי בעירנו וילנה יש חברה אחת בשם "יהודיה" המתעסקת בהפצת ידיעת שפת עבר ואשר יסדה בתי ספר בכל חלקי העיר ובם לומדות ועושות חיל בלמודן כמאתים נערות, ובראש החברה הזאת עומדת אמך הבכורה מרת דבורה גולדברג. ולכן הנני לבקש ממך, כי תהיי לי לפה לאמך וחכשני ממנה כי תשים את לבך גם אל בנות שניפישוק, פרוז וילנה, אשר שפתנו הקדושה זרה להן ותולדות עמן אינן יודעות ואין ידן משנת לשכור להן מורה פרטי. והנני מקוה כי תמלאי את בקשתי, בחפצך לעור לאחיותינו העניות האלה, ואמך, אשר זה כל חפצה להועיל לבנות עניי עמנו, לא תשיב את פיך ריקם, וברכת הנערות העניות תבא על ראשך ועל ראש אמך העדינה. שניפישוק. חיה שרה גולדברג.

למערכת העולם קמ"ן!

בקרואי בכל גליונות העולם קמ"ן, כי בערים רבות יסדו נערים כנילי אנדות ציוניות, הייתי אני וכל רעי בני עירי שפלים בעיני על עמרנו מנגד ואיננו לוקחים חלק גם אנחנו בבנין עמנו יחד עם כל נערי ישראל, ואז החלתי להשתדל בחפץ נמרץ ליסד גם בעירנו אגודה ציונית, הצעתי נתקבלה בין חברי ברצון גדול, ועד מרה נוסדה אגדה משלשים נער, אשר כל אחד מכנים קפיקה בכל שבוע לקניית מניה, ומלבד זאת יתנדב כל חבר לתת את מחברותיו, הכתובות אל האגדה, וגם לסוכב בעיר לאסוף נדבות לטובת הקפה הלאמית, ובכל שבת יתאספו החברים בכית אחד הנערים וישיתו ויספרו ספורים בעברית ויקראו בעולם קמ"ן ובדברי ימי ישראל.

אגודה שלום רלקין

לאחיותי היקרות קוראות העולם קמ"ן!

הנני לענות לשרה רוזה רבינוביץ על שאלתה בגליון ל': כי מטרתי אשר אליה אשאף כל ימי הוא: לדעת את השפה העברית על בוריה ולדבר ולכתב בה צחות. אבל רעותי הנכבדות, פה בארץ נכריה למרות רצוני אינני יכלה להקדיש

לאחינו ולאחיותינו קוראי העולם קמ"ן שלום!

בקרואי בעולם קמ"ן על דבר קישיונו התאכלנו מאד על הפרעות אשר נשו לבני עמנו ואת הענוים אשר ענו אותם, ואת הדם אשר נשפך בכל הרחובות כמים, ולטובת היתומים אשר נשארו בלי מחסה מרימות אנו תרומתנו סך 1 רויב. זה כשנה שאנו לומדות שפת עבר, בעת הלמוד ובעת החפש אנו מרבות רק עברית.

אנו לומדות חומש, עדן הילדים, דקרוק של שצקי, ובכל שבת אנו קוראות את העולם קמ"ן, ועוד ספרים שונים. ברגשי כבוד וברכת ציון. בתיה שמרלינקוב ולאה פינשין. דוינסק.

מערכת נכבדה!

בשמחת לב יכל אנכי לבשר את חברי בני נילי קוראי עולם קמ"ן וכיחוד לחברנו יהודה ליב רוקח מברדיטשוב, כי גם אנחנו תלמידיה החדר המתוקן פה אשר תחת פקורת מוריני ויקרים יסדנו, ע"פ עצת מוריני אגודה בשם התזויה כשם חררנו. מטרת חברתנו היא להחיות את שפתנו בפנינו; על כל אחד ואחד מהחברה לשקד על למודו, ללמד לדעת דברי ימי עמנו, ובעת שבתנו בבית ספרנו לדבר רק עברית.

מלבד חניכי חדרנו משתדלים אנחנו להרכות את מספר הילדים החפצים לדבר בשפה העברית, ומדי שבת בשבתו מתאספים אנחנו אל חדרנו. התחיה ואחד ממנו קורא איוה ספור מ"עולם קמ"ן; ואחרי קראו משוחחים אנו אודות הספור ניכ בעברית. מתחלה היה קשה עלינו הדבר הזה, אך כשהרגלנו כוה הוקלה לנו השיחה הזאת. ולטובת חברתנו שמנו אנחנו לחוק לחשך מכספנו, אשר ינתן לנו לקנות סכריות או זרעונים, ונותנים לאחד מחברנו הקובץ על יד וכותב בפנקס.

ובכלות ימי הבחינה נתישב בדבר מה לעשות בכסף? כי יש אשר אומרים לכתב את אגודתנו בספר הזהב, אחרים אומרים לקנות מניות, והרבה ממנו אומרים ליסד ביבליותיקה בעד החברה.

בשם כל תלמידי חברנו וחברי האגודה מביע אנכי תודה למוריני על החיל אשר אנחנו עושים בלמודנו.

בשם כלם וברכת ציון
קרליץ, פלך מינסק יוסף בילין.

אחי החביבים קוראי העולם קמ"ן!

קראתי בעולם קמ"ן חוברת ליבליץ את מכתב * * * על דבר האגודה אשר הוא חפץ ליסד, וישר הדבר בעיני מאד. ואחפץ גם אני להספח אל האגודה הזאת. אך כאשר הייתי אצל הנער ההוא, אמר לי כי נערים אינם מתקבלים אך מבני י"ג שנים והלאה. על כן חפץ אני ליסד אגודה שכל חבריה יתחבו לדבר ביניהם

בשבת הציונית. גם אני שקלתי שקל ולוקח חלק בעבודת ציונינו. בכל שבוע ושבוע אני קונה תוי הקופה הלאומית וארביקם על מחברותי וספרי ואכתב עליהם את שמי, לכל יהנה מהם כל איש, ונובה את השקלים אשר אנורתנו נושה באנשים שונים. השתדלו נא, אחי ואחיותי, להגדיל את הכנסת האוצר הלאומי, קנו תוי הקפה הלאומית שקלים ואקציות, ונס למדו את שפתנו ודברו בה והיא תהיה לכם ראשית למודיכם. אני כליתי את בית הספר לשכה השלישית, למ. ב. שניידער וידע אני אותו על בוריו, והתחלתי את מערכי לשון עבר לשטיינברג ומתרגם משפת רוסית לשפת עבר ואשקן על פה שירים מעולם הקמץ את השיר "שיר עם" ועברים אנחנו" ועוד כאלה וכאלה, ואלמד את "דברי הימים" לואב יעבך. אקוה כי תשמעו לעצתי ותעשו כמוני, ואו נוכה לראות כשבו עמנו לציון ורגלנו יתנוסס על הרי יהודה. ברגשי כבוד ובכרכת ציון.

גובה האגודה

אליהו גרשן מזהה. צריי. (פלך נוהילוב).

להציונים הקמנים קוראי "העולם קמץ".

דגני באתי להודיעכם ציונים קמנים כי בימים האלה הצינה פה בסטולבצי אנודת. ציון ושפתה את המחזה יהודה ויוליק אשר נרפס בעולם קמץ חיברת י"ד. המחזה הוצג כרוכ פאר ויופי, אנשים רבים מאד באו לראותו, כולם דברו בשפתנו הקדושה, מקמץ ועד גדול; החיון הזה עשה רשם גדול בין השומעים, וכאשר כלה מחזה אחד קראו בקול גדול כל השומעים. הירד ו' הירד ו' ואחרים מחאו כף. אחרי אשר כלה המחזה עלה על הבמה מר ולמן רובשובי וירדש באוני דקהל ובכלותו לדרש, שרה מקהלת משוררים שירי ציון, ועד השעה השתים עשרה נפרדו כל הבאים הביתה. ונאסוף סך שבעה רבל, ועתה ציונים קמנים עיצו עצה מה לעשות עם הכסף, אם לנדבחו לקרן הקיום הלאומי, או לאמללים שבקשינוב... כתבו ואל תתמהמהו לכתב בעולם קמץ את עצתכם כי העת קצרה...

אחד מחברי האגודה הוא

היושב ראש: יוסף סולוביציק (בן י"ב שנה).

סגן היושב ראש: יוסף דוברשטיין (בן י"ב שנה).

הסוכן על הכסף: אברהם בן אריה רובשוב (בן י"א שנה).

לקוראי "העולם קמץ"!

אני לומדת בהנמניה במחלקה השלישית. מלבד השפות אשכנזית וצרפתית, אני לומדת בביתי גם עברית זה שתי שנים. אנכי נמרתי ספר בראשית. גם אני קוראה את "העולם קמץ", ביותר לקח את לבי הספור. הוקנה של הסופר מר בלומברג בגליון י"ד. לזכרון הסופר הזה קניתי מרקאות של הקופה הלאומית. עצתי כי כל הקוראים והקוראות יעשו כן במצא חן בעיניהם איזה ספור וספורים טובים הלא רבים בה. עולם קמץ.

שרה נולדשטיין,

בת י"א שנים.

את כל עתותי אך להלמודים העברים, אשר נפשי כה השקה בהם פה בין עמים זרים מוכרחות אנחנו ללמד שפות זרות, יען כי בלי דעת אותן איננו יכולות לרבר עם כל איש, והלמודים האלה יגולו ממנו עת רבה. ומה מאד הפצתי ללמוד לבלות את כל למודי אך ורק בהשפה הקדושה ולהנות בספרי נביאה היקרים לנו. ועל כן שאפתי היחידה היא כי עוד בימי תלכנה כל אחיותי ואחי וגם אני ביניהם אל ארצנו הקדושה וייסדו שם בתי ספר עבריים אשר שם יהיו כל הלמודים בשפתנו הקדושה.

בכרכת ציון וירושלים

שבע נומרמן.

לבית מערכת "העולם קמץ"!

לאות, כי משתחפים גם אנחנו נערי עיר וינקוב (פלך קיוב) זילדיה בצער הילדים היתומים בקשינוב אשר נשארו בעירום ובחוסר כל, הננו שולחים עיי המערכת לשובתם 3,09 ר', אחרי נכיון המשלוח מהסכום 3,30 ר' אשר נאספו בידינו הח"מ מנערי עיר וינקוב וילדיה ברב עמל. כי נערים וילדים אינם סותרים וכסף אין להם, ואת נדבתם זו קבצו וחשבו כלם מכסף ארוחתם אשר נתנו להם בידי אמותיהם, למען קיים את הכתוב בתורה, ואהבת לרעך ככורך; ואם כי נדבתנו זו רלה בערכה, אך מי יתן כי יעשו כמונו כל ילדי הערים הקטנות והגדולות וברכה תבוא עליהם.

ברגשי כבוד המאספים

ברוך שרמן

דוד טשיזיק

(שמות המנדבים עיין ברשימת הנדבות).

למערכת "העולם קמץ"!

ככני תמרורים קראנו בעולם קמץ גליון ל"כ"ג בחלק ה"חדשות", ע"ד האסון אשר קרה לאחינו בקשינוב; ויען כי לא בדמעות ואנחות יושעו אחינו הקמנים האלה אשר נשארו פתאם בלי אב ובלי אם אשר ימצאו מחסוריהם; לכן מהרנו לאסוף נדבות בבית-ספרנו וגם מאחינו ואחיותינו הגדולים כפי יכולתנו לשובת היתומים הקמנים כהצעת מר אוסישקין, ועתה עצתנו גם לכם, קוראי "העולם קמץ", כי מאת הכסף אשר יתנו לכם יום יום הוריקם לקנות ממתקים ומנדבות, תחשבו גם אתם לשובת האמללים הקמנים שסבלו מהפרעות. בזכות זה יוכו אבותינו לנדל אותנו להיות יהודים נאמנים לעמנו לשפתנו העבריה, ולארצנו ירושלים.

וינה שקלר (בן י"ב שנה)

ישראל הרץ (בן י"א שנה)

דוד שפק (בן עשר שנה)

(שמות המנדבים עיין ברשימת הנדבות).

אחי ואחיותי קוראי "העולם קמץ"!

הנני בא לבשרכם בשורה טובה כי בעירנו "צריי" נתיסדה אנודה בשם. אנודת הציונים בצריי, אשר חבריה מאה וחמשה עשר איש ומשרתה להפיץ את רעיון הציוני בעירנו. מדי שבת בשבתו יאספו החברים בבית אחד ושם יקרא לפנייהם אחד הציונים דברי ימי עמנו מיום היותו לעם עד ימינו אלה וגם ספרים המדברים

